

Jämställt företagande i Jämtlands län

Andreas Mångs (fil. lic.) PhD Candidate
Linnaeus University School of Business and Economics

JÄMSTÄLLT FÖRETAGANDE I JÄMTLANDS LÄN

I den här kartläggningen ingår företagare med juridisk form 10 i Jämtlands län som lämnat uppgift till Skatteverket år 2010 och/eller 2011. Företagare definieras här som enskilda näringsidkare (juridisk form 10). I kartläggningen för Jämtlands län ingår 15 839 stycken enskilda näringsidkare. Av dessa var 5 257 kvinnor, vilket motsvarar 33,2 procent av samtliga företagare, dvs. enskilda näringsidkare, i länet.

Totalt uppgår undersökningens hela population av enskilda näringsidkare till 618 320 stycken för hela riket varav 213 082 (34,5 procent) är kvinnor.¹ I kartläggningen har vi tillgång till antal anställda, företagets näringsgren och dess omsättning.

Länets branschstruktur

Figur 1 beskriver branschstrukturen hos de enskilda näringsidkarna i Jämtlands län.² I länet återfinns den relativt största andelen enskilda näringsidkare inom näringsgrenen jord- och skogsbruk. Nästan 60 procent av alla enskilda näringsidkare i länet finns inom jord- eller skogsbruk. Separeras jordbruken från skogsbruken framkommer det att ca 43 procent (nästan 6 700 personer) av alla enskilda näringsidkare driver skogbruk, medan drygt 16 procent (ca 2 500 personer) bedriver någon jordbruksverksamhet.

Den relativa kvinnoägda skogsbruk är några procentenheter högre än motsvarande andel manligt ägda skogsbruk. Av alla kvinnliga enskilda näringsidkare i länet bedrev 44,7 procent (drygt 2 300 personer) någon form av skogbruk. Motsvarande siffra hos män är 42,1 procent (eller nästan 4 400 personer). Den förhållandevis höga andelen kvinnor och män som bedriver skogsbruksverksamhet är ett särdrag för Jämtlands län jämfört med riket.

Inom industri, handel, företags- och fastighetstjänster samt kultur och media fördelar sig andelen kvinnor och män relativt lika.³ Bygg- och anläggningsföretagen domineras föga förvånande av manliga ägare. Inom hotell- och restaurangbranschen är andelen kvinnor något högre än andelen män – 2,5 procent jämfört med 1,4 procent. Näringsgrenen andra konsument tjänsteföretag ä den näringsgren där vi ser relativt flest kvinnor. Nästan 10 procent av de kvinnliga enskilda näringsidkarna i länet bedriver »andra konsumenttjänsteföretag« vilket kan jämföras med mindre än 1 procent av de manliga enskilda näringsidkarna.

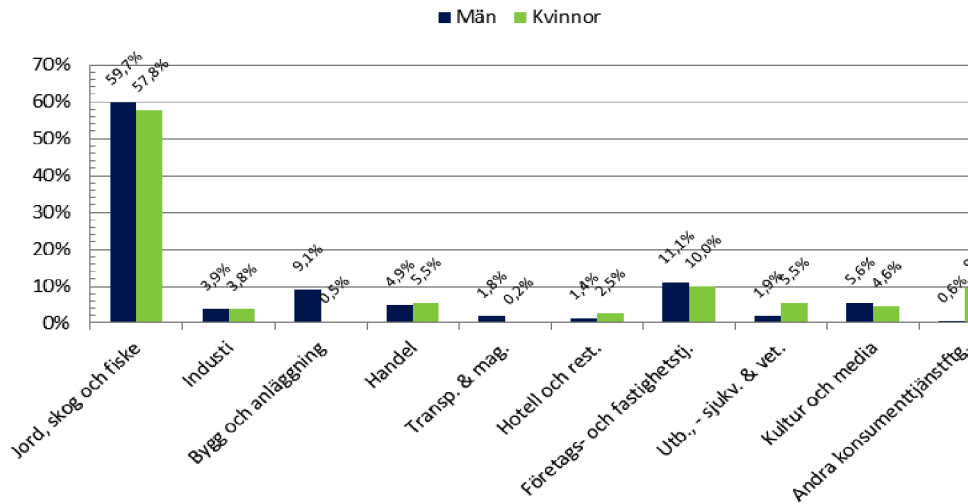
1. I SCBs företagsregister ingår totalt 631 898 fysiska personer (november, 2012). I undersökningen ingår också juridiska personer, men för dessa företag har vi inte någon möjlighet att identifiera ägarens kön.

2. Näringsgren kunde identifieras hos 15 636 företag.

3. Det finns dock stora variationer inom industrin. Ungefär 60 procent av kvinnorna inom industrin återfinns inom livsmedel, textil och beklädnad. Livsmedelsindustrin är den enskilt största delbranschen inom industrin för kvinnor. Män å andra sidan hittar vi i större utsträckning inom trä- och metall industrin. Ungefär hälften av männen inom industrin är aktiva inom antingen trä- eller metallindustrin. Jämfört med riket är andelen manliga enskilda näringsidkare verksamma inom industrin ungefär lika av samma storlek (3,9 procent i Jämtlands län jämfört med 4,0 procent i riket) medan andelen kvinnliga enskilda näringsidkare är något högre i Jämtlands län än i riket (3,8 procent jämfört med 3,2 procent).

Figur 1. Branschstruktur i Jämtlands län, enskilda näringsidkare.

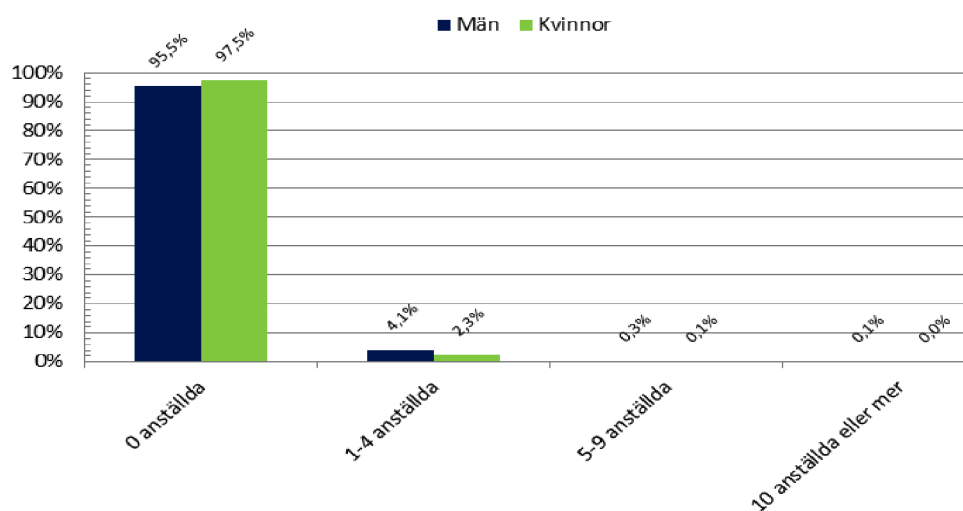
Källa: SCB, Företagsregistret

Figur 2 visar antalet anställda hos företagande kvinnor och män i Jämtlands län. Den absoluta majoriteten, mer än 90 procent, av de enskilda näringsidkarna i Jämtlands län har inga anställda utan är verksamma som soloföretagare. Andelen män som har en eller flera anställda är något högre än kvinnor som har det. Ungefär 2,4 procent av de kvinnliga enskilda näringsidkarna hade minst en person anställd i sitt företag vilket kan jämföras med 4,5 procent av de manliga enskilda näringsidkarna.

Figur 2. Antal anställda hos enskilda näringsidkare i Jämtlands län.

Källa: SCB, Företagsregistret

Könsperspektiv på de enskilda näringsidkarna i Jämtlands län

Hur stor omsättning och hur många anställda ett företag har beror på en mängd olika faktorer. Bransch, inriktning, och hur länge företaget varit verksamt är några viktiga faktorer. Som visades i figur 2 är de flesta företag som ingår i kartläggningen små, utan några anställda och bedrivs i en förhållandevis liten skala.

Figur 3 A i tabellbilagan visar omsättningen hos de enskilda näringsidkarna i Jämtlands län efter ägarens kön.⁴ Majoritet har en omsättning på mindre än 50 000 kr per år. Av de företag som bedrivs av kvinnor har ca 60 procent en omsättning på mindre än 50 000 kr per år. Motsvarande siffra hos män är drygt 50 procent. Sannolikt har dessa personer en anställning eller någon annan försörjning vid sidan av sitt företag. Ungefär en fjärdedel (ca 26 procent) av männen har en omsättning på 250 000 kr eller mer per år. Hos kvinnorna är andelen företagare med motsvarande omsättning lägre. Ungefär 16 procent av kvinnorna visade en omsättning på mer än 250 000 kr per år.

Förbehållet att vi jämför kvinnor och män med liknande egenskaper (t.ex. utbildning, ålder, erfarenhet och företags karakteristika som näringsgren och antal anställda) skall en representativ fördelning av kvinnor över de olika omsättningsklasserna motsvara andelen kvinnliga enskilda näringsidkare i länet. Med andra ord så skall en icke snedvriden fördelning ligga runt 32–33 procent i respektive omsättningsklass.

Figur 3 nedan ger en första grov beskrivning av omsättningen hos de enskilda näringsidkarna i länet enligt tio omsättningsklasser utan några kontroller för andra faktorer som kan påverka omsättningen. I figuren framkommer en viss överrepresentation av kvinnor i de lägre omsättningsklasserna samtidigt det är en underrepresentation av kvinnor i de övre omsättningsklasserna. Andelen kvinnor minskar med omsättning och det är framförallt i de högre segmenten som vi ser en snedvriden fördelning av kvinnor och män. I den högsta kategorin (omsättning på mer än 5 000 tkr) är andelen kvinnor så låg som ca 9 procent. Fördelningen av kvinnor och män är någorlunda representativ i omsättningsklasserna 50–99 tkr och 100–249 tkr.

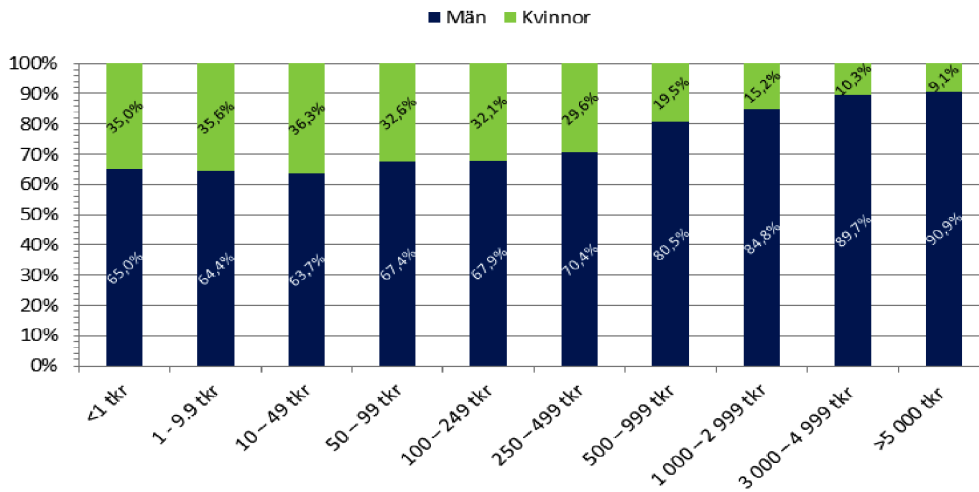
Figur 4 visar hur stor andel av de företagande kvinnorna och männen som bedriver sina företag utan några anställda samt andelen kvinnor och män som har anställd personal enligt tre kategorier (1–4 anställda, 5–9 anställda och 10 anställda eller fler).⁵ På samma sätt som för omsättning bör andelen kvinnor vara runt 32–33 procent i respektive kategori för en representativ fördelning. I figuren ser vi att bland de företag som inte har några anställda, dvs. hos soloföretagarna, fördelar sig andelen kvinnor och män så som hela populationen av enskilda näringsidkare. Hos soloföretagarna är andelen kvinnor nästan 34 procent vilket någorlunda motsvarar andelen kvinnor i hela populationen av de enskilda näringsidkarna i Jämtlands län. Bland de företagare som har en eller flera anställda är kvinnor däremot underrepresenterade. Skevheten ökar med antal anställda vilket hänger väl samman med det som visades i figur 3 (dvs. andelen kvinnor minskar i takt med att omsättningen ökar).

4. Omsättning kunde identifieras hos 13 123 företag (juridisk form 10) i länet. Av dessa var 4 169 (31,8 procent) kvinnor.

5. Antal företag (juridisk form 10) utan några anställda uppgår till ca 15 200 medan antalet företag med 1–4 anställda uppgår till 558. 37 företag hade 5–9 anställda och 7 företag hade mer än 10 anställda.

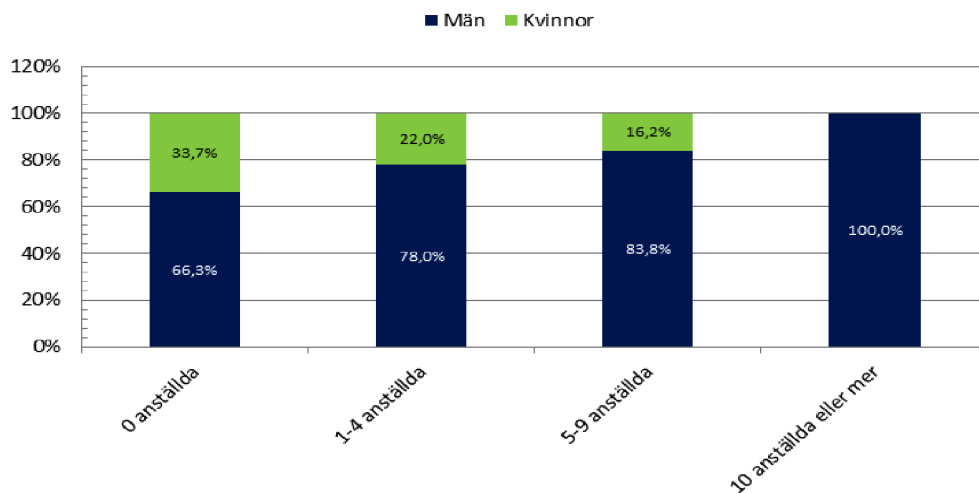
Figur 3. Omsättning hos enskilda näringsidkare i Jämtlands län.

Källa: SCB, Företagsregistret

Figur 4. Antal anställda hos enskilda näringsidkare i Jämtlands län.

Källa: SCB, Företagsregistret

Figur 5 visar omsättningen hos kvinno- och mansägda företag där det inte finns några anställda.^{6,7} I de tre lägsta kategorierna (omsättning upp till 50 000 kr) är kvinnor något överrepresenterade. I spannet 50 000-249 000 kr motsvarar fördelningen av kvinnor och män den fördelning av kvinnor och män som vi ser hos hela populationen av soloföretagare i Jämtlands län. I de högre omsättningsklasserna är kvinnor i större eller mindre utsträckning underrepresenterade.

En grövre summering än den som visas i figur 5 visar att hos företag utan anställda med en omsättning på upp till 250 000 kr per år utgör männen 66 procent män och

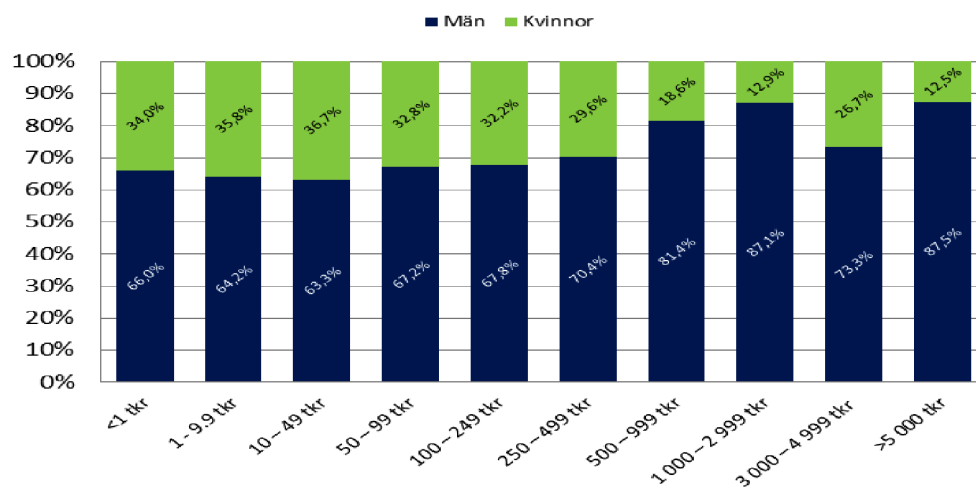
6. I detta avsnitt utgörs företagarpopulationen av totalt 12 903 företag (juridisk form 10). Detta är företag där vi både kunnat identifiera antal anställda och omsättningsklass. Antal kvinnor uppgår till 4 091 stycken vilket motsvarar 31,7 procent.

7. Totalt antal observationer för företag utan anställda där vi kan identifiera omsättningsklass är 12 374 varav 3 974 är kvinnor. Detta motsvarar 32,1 procent.

kvinnorna 34 procent kvinnor. Detta är en förhållandevis representativ fördelning av kvinnor och män. Totalt bland företag utan anställda som har en omsättning på mer än 250 000 kr per år är ungefär 23 procent kvinnor och 77 procent är män. Med andra ord så är kvinnor underrepresenterade med ca 10 procentenheter bland företag med en omsättning på mer än 250 000 kr per år. Det finns alltså ett relativt stort underskott på kvinnor bland dessa företag.

Figur 5. Omsättning hos enskilda näringsidkare, inga anställda.

Källa: SCB, Företagsregistret

Bland de företag som har 1-4 anställda verkar skevheten inte lika stor som bland soloföretagen. En viss underrepresentation av kvinnor i de högre omsättningsklasserna finns emellertid också här. På grund av få observationer har omsättningsklasserna aggregerats till mindre än 500 000 kr per och år och mer än 500 000 kr per år. I denna storleksklass utgör kvinnor 22,9 procent av samtliga företag.⁸ Andelen kvinnor som har 1-4 anställda och en omsättning på mindre än 500 000 kr per år är nästan 27 procent medan andelen kvinnor som har företag med 1-4 anställda och en omsättning på mer än 500 000 kr per år uppgår till 21,9 procent. Det finns alltså en viss överrepresentation av kvinnliga företagare i de nedre kategorierna, samtidigt som det finns en liten underrepresentation i de högre kategorierna. Könsskillnaderna tycks dock mindre för denna storleksklass än för soloföretagarna.

Väldigt få av de enskilda näringsidkarna har mer än fem anställda. Trots detta ser en stor skillnad mellan könen. Av de totalt 41 företagen där det fanns fem anställda eller fler (där vi kunde identifiera både omsättning och antal anställda) var endast sex stycken ägda av kvinnor. Samtliga av dessa sex kvinnoägda företag hade en omsättning på minst en miljon kronor. Bland de mansägda företagen hade 32 av 35 företag en omsättning på minst en miljon kronor.

8. Totalt antal observationer för företag med 1-4 anställda där vi kan identifiera omsättningsklass är 488 varav 112 är kvinnor. Detta motsvarar 22,9 procent.

Sammanfattning

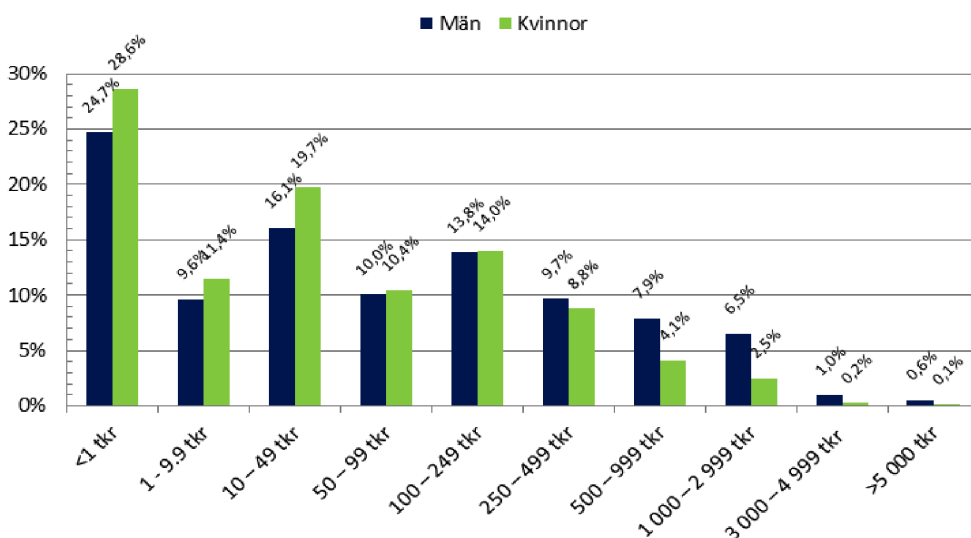
Denna kartläggning har beskrivit bransch- och könsstrukturen hos de enskilda näringsidkarna i Jämtlands län. Det framkom att en relativt stor del av företagen, oavsett ägarens kön, var hemmahörande i näringsgrenen skogsbruk. Detta är ett särdrag för Jämtlands län jämfört med hur branschstrukturen ser ut i hela riket.

Kvinnoägda företag tenderar i allmänhet att ha färre anställda och en något lägre omsättning än de manligt ägda företagen. Det finns några tänkbara förklaringar till detta som vi inte har haft möjlighet att studera här. En förklaring kan vara att en större andel av kvinnorna bedriver sina företag på deltid, företaget kanske kombineras med en anställning. En alternativ förklaring är kvinnor i allmänhet inte ges samma möjligheter som män vad gäller kapitalisering och finansiering. En annan möjlig förklaring kan vara skillnader i humankapital. Ytterligare en förklaring kan vara det faktum att företagande kvinnor generellt kan spendera mindre tid åt sina företag än män då kvinnor fortfarande ofta har huvudansvar för hem- och hushållsarbetet.

BILAGA

Figur 2A. Omsättning hos enskilda näringsidkare i Jämtlands län.

Källa: SCB, Företagsregistret

TILLVÄXT VERKET

Denna rapport har finansierats av Tillväxtverkets
program för Resurscentra för kvinnor 2010–2012

JÄMSTÄLLT.COM